

Mgr Jakub Rok

Streszczenie rozprawy doktorskiej

Zanieczyszczenie powietrza a dobrobyt: koszty rozwoju na przykładzie aglomeracji warszawskiej

Obecny model rozwoju, czyli ścieżki osiągnięcia dobrobytu, doprowadził nas do kryzysu klimatyczno-ekologicznego na bezprecedensową skalę. Skutki tego kryzysu odczuwane są także w Polsce, szczególnie dotkliwie za sprawą smogu. Na gruncie ekonomii podejmowane są próby silniejszego włączenia środowiska naturalnego do koncepcji rozwoju, równolegle rozwijają się ujęcia dobrobytu alternatywne wobec tradycyjnych mierników dochodu. Jednak badania nad korelatami poszerzonego ujęcia dobrobytu rzadko biorą pod uwagę czynniki ze sfery środowiskowej. Niniejsza praca wpisuje się w tę lukę, dążąc do zbadania związku między różnie ujmowanym dobrobytem a przestrzennie określonymi środowiskowymi efektami zewnętrznymi rozwoju, na przykładzie zanieczyszczenia powietrza w regionie metropolitalnym Warszawy. Umieszczenie analizy na poziomie lokalnym osadza problem kosztów środowiskowych w kontekście przemian przestrzennych miasta i wsi, w tym zwłaszcza suburbanizacji.

Badanie rozpoczynam od usystematyzowania roli środowiska w trzech ujęciach dobrobytu, tj. ekonomicznym, społecznym oraz subiektywnym. Pozwala to zidentyfikować koncepcje i teorie opisujące oczekiwaną relację danego ujęcia dobrobytu z degradacją środowiska, tj. hipotezę Środowiskowej Krzywej Kuzneta, koncepcję sprawiedliwości ekologicznej oraz dorobek ekonomii szczęścia. Drugim fundamentem badania jest kompleksowa analiza zanieczyszczenia powietrza – w oparciu o schemat DPSIR uzasadniam, że jest to kluczowe wyzwanie cywilizacyjne dla Polski, mające charakter problemu splątanego.

W części empirycznej badania opieram się na zaawansowanych technikach statystycznych, by prześledzić kształt relacji między zanieczyszczeniem powietrza i poszczególnymi ujęciami dobrobytu. Wykorzystując model regresji przestrzennej wskazuję, że na szczeblu gmin woj. mazowieckiego wzrost dobrobytu społecznego i ekonomicznego napędza zanieczyszczenie powietrza, choć w przypadku miary ekonomicznego dobrobytu rysuje się próg, powyżej którego ten negatywny wpływ zanika. Na tle badanego regionu zaznacza się relatywnie korzystna pozycja strefy pery-miejskiej, potwierdzając znaczenie walorów środowiska dla suburbanizacji. W dalszej części, wykorzystując autorskie badanie zrealizowane w Warszawie wykazuję negatywny wpływ krótkookresowych wahań poziomu zanieczyszczenia powietrza oraz postrzeganej jakości powietrza na deklarowane przez respondentów zadowolenie z życia.

Uzyskane wyniki potwierdzają, że zależnie od przyjętego modelu dobrobytu, różne będą konsekwencje rozwoju dla środowiska. W kontekście wyzwania zrównoważonego rozwoju, szczególne znaczenie

zyskuje subiektywna koncepcja dobrobytu. Pozwala ona bowiem przełamać dotychczasową separację sfery społecznej i środowiskowej, wykazując, jak degradacja środowiska – faktyczna i postrzegana – umniejsza poziom odczuwanego dobrobytu.